

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

fredag 20. april 2012

1 Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 13. januar 2012 vedrørende forslag til endringer i tobakksskadeloven.

Swedish Match er den største leverandøren av snus til norske utsalgssteder. I tillegg leverer Swedish Match "Nitedals Hjelpstikker", Cricket lightere, samt det tobakks- og nikotinfrie produktet Onico.

Oppsummering

- Swedish Match etterlyser en mer etterrettelig holdning til snus i høringsnotatet. Flere steder er det direkte faktafeil som ligger til grunn for vurderinger og forslag.
- Swedish Match Norge støtter ikke forslaget om å endre formålsparagrafen.
- Swedish Match er positiv til forslag for å øke alderskontrollen med salg av snus og sigaretter i Norge.
- Swedish Match mener det er avgjørende at en bevilling er konkurransenøytral og ikke påfører handelen store negative økonomiske konsekvenser.
- Swedish Match mener klare retningslinjer fra departementet må til for å hindre at både innvilgelse av bevilling og kontroller varierer fra kommune til kommune.
- Swedish Match stiller seg negativt til forslaget om å forby selvbetjening av snus.
- Swedish Match har merknader til forslaget om å definere tobakkssurrogater
- Swedish Match ønsker en klarere definisjon av tobakkssponsing.

2 Faktagrunnlag

Regulering av snus kan ikke basere seg på helseeffekter for et annet produkt

Gjennom flere år har det vært iverksatt tiltak for å redusere bruken av sigaretter og røyketobakk i Norge. Swedish Match har forståelse for at tobakksprodukter skal reguleres, og er positiv til tiltak som reduserer røykingen og de skadene det påfører samfunnet. Det er i midlertidig viktig at regulering baseres på fakta og ikke på synsing og følelser.

Det er flere av tiltakene i høringsnotatet som retter seg direkte mot snus. Gjennomgående i høringsnotatet bruker man argumenter om helseskadene for røyking for å endre reguleringen for snus. Dersom snus hadde hatt de samme helseeffektene som sigaretter

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

kunne man forstått denne måten å argumentere på, men også Helse- og omsorgsdepartementet anerkjenner at det er en vesentlig forskjell i helseeffektene fra snus og sigaretter for på side 17 står det:

...Selv om bruk av snus er langt mindre helseskadelig enn røyking, kan også bruk av snus innebære risiko for alvorlig sykdom...

Videre avsluttes også samme avsnitt med følgende:

...Helserisikoen ved snusbruk bør etter departementets syn ikke primært sammenlignes med helserisiko ved røyking, men med det å ikke bruke noen form for tobakk.

Dette viser at Helse- og omsorgsdepartementet er klar over at det er forskjell i helseeffektene på snus og sigaretter. Da bør departementet også behandle de to produktene forskjellig.

Innen vitenskapen er det en akseptert oppfatning at snus er minimum 90 prosent mindre skadelig enn sigaretter (kilde: SIRUS.no), og Swedish Match mener dette burde hensyntas i høringsnotatet.

Bortsett fra i avsnittet om helseeffekter ser man bevisst bort fra de store forskjellene mellom snus og sigaretter.

2.2 Feil om helseeffekter av snus

På side 17 refererer man også til helseeffektene av snus. Blant annet står det:

Verdens helseorganisasjons kreftforskningsinstitutt, IARC, fastslo i 2007 at snus er kreftfremkallende og EUs ekspertgruppe SCENIHR kom i 2008 til samme konklusjon.

Ingen av disse påstandene er korrekte.

Det stemmer at Verdens Helseorganisasjons kreftforskningsinstitutt (IARC) har klassifisert kategorien røykfri tobakk som kreftfremkallende. Denne kategorien består av en stor mengde forskjellige produkter, og IARC har da også anerkjent at *svensk snus* er i en særstilling blant alle andre produkter innen denne kategorien. Det korrekte vil være å si at IARC har klassifisert kategorien røykfri tobakk som kreftfremkallende, men at IARC samtidig tydeliggjør at det fins store forskjeller innen kategorien og at sammenhengen mellom kreft og svensk snus er langt mindre tydelig. WHO's komité på tobakksregulering har anbefalt at all røykfri tobakk bør reguleres i forhold til innhold av nitrosaminer og bentspyren. Svensk snus produsert etter GothiaTek har lavere innhold av disse stoffene enn det WHO anbefaler. (Kilde: WHO Tob. Reg. Report 951, Scientific Basis of Tobacco Product Regulation, 2008.)

I høringsnotatet står det også at EUs ekspertgruppe SCENHIR også har klassifisert snus som kreftfremkallende. Dette er heller ikke korrekt. SCENHIR har sagt følgende:

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

Adverse health effects of **smokeless tobacco products (=STP)**

All STP contain nicotine, a potent addictive substance. They also contain carcinogenic tobacco-specific nitrosamines, albeit at differing levels. STP are carcinogenic to humans and the pancreas has been identified as a main target organ. All STP cause localised oral lesions and a high risk for development of oral cancer has been shown for various STP **but the evidence for oral cancer in users of Swedish moist snuff (snus) is less clear**. There is evidence for an increased risk of fatal myocardial infarction among STP users. Some data indicate reproductive effects of smokeless tobacco use during pregnancy but firm conclusions cannot be drawn.

SCENHIR er den rådgivende som rådet EU kommisjonen til å fjerne kreftadvarselen på snusboksene i 2001, noe som i seg selv burde være godt nok grunnlag til å hevde at SCENHIR misbrukes i høringsnotatet.

SCENHIR har også trukket følgende konklusjoner om snus:

- Svensk snus er ikke en risikofaktor for kreft i munnhulen
- Snus har hatt en positiv påvirkning på svensk folkehelse
- Svensk snus kan hjelpe folk å slutte å røyke
- Bruk av svensk snus blant ungdom er ikke en inngangsport til røyking

Kilde: Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Health Risks (SCENIHR), p. 109-116, February 2008

I høringsnotatet står det også:

Nasjonalt folkehelseinstitutt anser at forskningen gir tilstrekkelig grunnlag for å fastslå en sammenheng mellom snus og kreft i bukspyttkjertelen

Analysen fra "International Pancreatic Cancer Case-Control Consortium" (PanC4) som ble publisert i "Annals of Oncology" i 2011 konkluderte med at det ikke er bevis for sammenheng mellom amerikansk røykfri tobakk og kreft i bukspyttkjertelen. Svensk snus har lavere innhold av nitrosaminer og benspyren enn amerikansk tyggetobakk. Denne undersøkelsen er den seneste undersøkelsen om teamet og ble gjennomført av 30 av de fremste forskerne i Europa. Ingen av dem har tilknytning til tobakksindustrien. (Kilde: <http://annonc.oxfordjournals.org> Bertuccio et al. 2011)

Swedish Match registrerer også at det har vært stor medieoppmerksomhet om helseeffektene av snus hvor blant annet SIRUS har uttalt at man burde differensiere mellom snus og sigaretter når man snakker om helseeffekter. Den norske forskeren Karl Erik Lund sier at liv kunne vært spart om man hadde hatt sannferdig informasjon om helseeffektene ved bruk av snus.

Det er lite konstruktivt at norske myndigheter baserer flere store endringer i tobakksskadeloven på argumentasjon som gjelder et annet produkt eller på beviselig feil fakta. Det normale vil være å benytte den kunnskapen som finnes om et produkt når det foreslås vidtgående reguleringer.

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

3 Tiltak for å begrense ungdoms tilgang til tobakk

Swedish Match synes det er positivt at man foreslår tiltak for å sørge for at både snus og andre tobakksvarer utelukkende selges til personer over 18 år. Det er viktig å minimere mindreåriges tilgang til alle produkter med aldersgrense. Dette oppnås mest effektivt om myndighetene ser til at de som selger produktene følger de eksisterende regler. Imidlertid er det stor forskjell på å hindre unges tilgang til tobakk og å innføre tiltak som gjør det vanskelig å selge produktene på lovlig vis. Å vanskeliggjøre salg til voksne forbrukere henger ikke sammen med unges tilgang på tobakk.

3.1 Kommunal bevilningsordning

Swedish Match mener det er avgjørende at en bevilning gjennomføres på en enklest mulig måte for norsk handel. Det er store forskjeller mellom de praktiske og økonomiske forutsetningene fra butikk til butikk. Lovgivningen bør i størst mulig grad være konkurransenøytral.

Slik forslaget ligger vil det komme flere negative konsekvenser for handelen i form av økte kostnader og økt administrativ tid.

Swedish Match mener også det er avgjørende at man gjennomfører kontroller dersom man eventuelt innfører en bevilning. Det bør også være klare forskrifter for hvordan en bevilningssøknad behandles og vurderes. Slik forslaget foreligger vil det i for stor grad være opp til den enkelte kommune hvordan de ønsker å gjennomføre dette i praksis.

3.2 Registreringsplikt for importører og produsenter av tobakksvarer

Swedish Match har ingen merknader under dette punktet.

3.3 Aldersgrensen for kjøp og salg av tobakksvarer

Swedish Match støtter forslaget om å beholde dagens ordning med 18 års aldersgrense.

3.5 Forbud mot salg av mindre sigarettpakker

Swedish Match registrerer at dette punktet også omtaler muligheten for å sette en minimumsstørrelse for snusbokser.

Både EUs vitenskapelige komité SCENHIR og SIRUS har slått fast at snus ikke er en inngangsport til røyking, men heller et effektivt middel for å slutte med røyking. Argumenter knyttet til nye restriksjoner på sigarettpakker bør ikke automatisk videreføres til snus.

Swedish Match synes det er mer påkrevet at norske myndigheter i stedet fokuserer på innholdet i snusboksen. Produksjonskvalitet, relevant konsumentinformasjon og faktiske konsekvenser for forbrukeren er viktigere enn å sette krav til utformingen av snusbokser.

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

3.6 Presisering av forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer

Swedish Match er uenig med departementet og Helsedirektoratet i at det er mange utsalgssteder som bryter loven når det kommer til merking av hyller og skap for tobakksvarer. Swedish Match kjenner til at dette har vært diskutert mellom Helsedirektoratet og Hovedorganisasjonen Virke (tidligere HSH).

Dette punktet må ses i sammenheng med punkt 3.7 forbud mot selvbetjening.

Swedish Match stiller seg spørrende til at det er mange som opplever det som belastende med dagens merking. I høringsnotatet står det at svært mange har gitt beskjed om dette. Ved gjennomgang av postjournalen til Helsedirektoratet viser det seg at det er ett brev fra de siste årene som er sendt til Helsedirektoratet hvor det er forbrukere som hevder dette.

Ett brev alene burde ikke ansees som grunn for å innføre kraftige reguleringer som samtidig endrer konkurransesituasjonen på det norske markedet.

Swedish Match mener at det er en stor forskjell på et displayforbud, som skjuler de forskjellige varemerkene, og et forbud mot å fortelle forbrukerne hvor produktene finnes i butikken.

Swedish Match vil også påpeke at det er stor forskjell på snus og sigaretter, og at dette bør gjenspeiles i loven. Swedish Match mener at ordet snus får lov til å stå på snuskjøleskapet, og mener at departementet heller kan fastsette en maksimal fontstørrelse.

Swedish Match synes det er rimelig at utsalgsstedene har rett til å informere forbrukerne på en konkurransenøytral måte hvor snus er plassert.

3.7 Forbud mot selvbetjening

Departementet ber om innspill på om det bør foreslås et forbud mot selvbetjening av tobakksvarer. I praksis vil dette gjelde for snuskjøleskapene, da sigaretter allerede er plassert bak kassepunktene.

Bakgrunnen for dette forslaget er at departementet mener at det kan styrke forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer, samt at det vil redusere tilgjengeligheten til tobakksvarer for barn og unge.

Swedish Match er ikke enig i et slikt syn. Alle kunder må passere gjennom kassaområdet, og dermed vil dette forslaget sørge for at snus blir mer synlig enn med dagens løsning hvor noen utsalgssteder har plassert snusen ute i butikk, for eksempel i små kjøleskap på gulvet.

Swedish Match vil påpeke at snus er en kjølevarer, og det er ikke enkelt for utsalgsstedene å flytte et kjøleskap. Mange har allerede store plassutfordringer og det å flytte et

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregistrert
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

kjøleskap vil være praktisk umulig for mange utsalgssteder med den plassen som er tilgjengelig.

Swedish Match registrerer også at høringsnotatet omtaler automater som en mulig løsning. Disse automatene er meget dyre i innkjøp, fra kroner 150 000 og oppover og vil derfor påføre butikkene en enorm kostnad om de skal brukes. De fleste av disse automatene er heller ikke kjølt, og vil derfor enten medføre ekstra kostnader for butikken eller at snus ikke selges kjølt og at kvaliteten på produktet forringes.

Snus er en kjølevarer. For å beholde kvaliteten som er beskrevet i standarden GothiaTek (som er anbefalt av WHO som mulig standard for all røykfri tobakk) må snus selges kjølt.

De løsningene som er foreslått krever store investeringer og er derfor ikke konkurransenøytrale. Forslaget vil være en urimelig fordel for de store, etablerte utsalgsstedene.

Å flytte kjøleskapet vil for en del butikker medføre å redusere størrelsen og således utvalget. Dette vil medføre en konkurransefordel for etablerte aktører. Swedish Match er for en konkurransenøytral regulering.

Swedish Match mener at alle lovendringer bør basere seg på fakta. I høringsnotatet står det at dette forslaget vil "medføre ombyggingskostnader for en del utsalgssteder", uten at det er gjort en nøyaktig analyse verken i forhold til kostnader for utsalgsstedene eller om det vil føre til noen endringer i salget.

SIFO har gjennomført en analyse av oppstillingsforbudet og konkludert med at dette ikke har hatt noen effekt for salget av snus, og at man ikke kan påvise noen sammenheng mellom oppstillingsforbudet og reduksjonen i salget av sigaretter. SIFO uttrykker det slik:

"Surveyundersøkelsen tyder på at andelen som røyker daglig har gått ned. SSB-dataene peker i samme retning. SSB-dataene viser også at nedgangen har vært størst blant de unge. Salgstall viser at forbrukernes kjøp av sigaretter i Norge har gått ned i 2010. Mens salg av sigaretter fra 2008 til 2009 gikk ned med 0,4 prosent, gikk det ned 4,8 prosent fra 2009 til 2010. Snus har derimot økt. Privat innførsel av tobakksprodukter synes også å ha gått ned. Endringene som observeres kan ha hatt sammenheng med forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer, selv om det er vanskelig å fastslå med sikkerhet hva som er årsakene til endringene."

Swedish Match anser at et eventuelt forbud mot selvbetjening vil være et forslag som ikke har noen stor effekt på salget, men som vil påføre utsalgsstedene en økonomisk og administrativ belastning. Hovedorganisasjonen Virke har beregnet at gjennomføringen av et slikt forslag til mellom 70 og 92 millioner kroner.

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

☆☆☆ SWEDISH MATCH

Swedish Match oppfordrer departementet til å legge bort forslaget om forbud mot selvbetjening.

4.0 Tobakksfrie arenaer og vern mot passiv røyking

Swedish Match vil igjen minne om at det i høringsnotatet ikke skilles mellom snus og sigaretter. Flere av forslagene som gjelder tobakksfrie arenaer og vern mot passiv røyking dreier seg utelukkende om bruk av sigaretter. Snus har ingen konsekvenser for andre enn brukeren selv og man kan ikke argumentere med ”passiv snusing”.

Bortsett fra dette har Swedish Match ingen merknader.

5 Diverse andre forslag

5.1 Formålsparagrafen

Departementet foreslår å endre formålsbestemmelsen til: forebygge at barn og unge begynner å bruke tobakk, å fremme tobakksavvenning og beskytte befolkningen mot passiv røyking, samt visjonen om et tobakksfritt samfunn.

Swedish Match vil påpeke at dersom man ønsker å redusere skadevirkningene av sigaretter, så bør man inkludere en balansert informasjon om snus. Den nye formålsparagrafen vil ha en kontraproduktiv effekt i forhold til målet den selv setter. Selv om snus er et tobakksprodukt, så er det mange som slutter å røyke ved hjelp av snus. Konsekvent ser man i alle statistikker at i demografiske grupper der snus øker, så går sigarettbruken tilbake. Det motsatte er tilfelle i grupper hvor snus ikke er utbredt.

Swedish Match mener at dersom departementet tillater en faglig diskusjon omkring helseeffektene av snus, vil man få frem fakta som ikke er inkludert i dagens høringsnotat. Swedish Match henviser også til de faktafeil som er i høringsnotatet som er behørig omtalt under punkt 2.3.

Swedish Match mener samtidig det er uheldig med en formålsparagraf som går lenger enn lovens øvrige bestemmelser. Tobakkskadeloven, slik den står skrevet per i dag, regulerer salg av all tobakk, den definerer ikke et forbud. Så lenge snus og annen tobakk er lovlige produkter, er det besynderlig at formålsparagrafen ikke henger sammen med den loven den skal representere. Swedish Match mener at formålsparagrafen ikke kan endres til å inneholde formuleringen ”et tobakksfritt samfunn” uten større endringer i resten av loven.

Swedish Match anser at endringen i formålsparagrafen ikke er tjenlig, og foreslår å beholde dagens formålsparagraf.

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

SWEDISH MATCH

5.2 Forbudet mot tobakksreklame og sponsing

Departementet foreslår å skjerpe forbudet mot sponsing fra tobakksindustrien. Det virker urimelig at et selskap som har et differensiert sortiment som også inkluderer produkter uten tobakk skal forhindres fra å vise sitt sortiment. Dette sortimentet henger ikke sammen med eller fremmer salget av snus. Et eksempel på at slikt produkt er Nitedals Hjelpstikker. Det kan se ut som om en slik skjerping vil ha som konsekvens at den vil ramme utdelingen av Hjelpstikkeprisen, som er en pris som deles ut fra overskuddet fra salget av Nitedals Hjelpstikker. Hjelpstikkeprisen har vært delt ut i Norge i 90 år og den har ingen som helst sammenheng med salget av snus.

Nittedals Hjelpstikker er produsert og distribuert av Swedish Match. Swedish Match som selskap er et børsnotert selskap i Sverige, og navnet henspiller nettopp på oppstarten som et fyrstikkselskap tidlig på 1900-tallet. Et tilsvarende fond finnes også i Sverige og utdelingene skjer årlig til gode formål uten at dette på noen måte benyttes i promotering av salget av snus.

Vår vurdering er at det bør gjøres unntak, eksempelvis for Hjelpstikkeprisen.

5.3 Forbud mot testing av tobakksvarer

Per i dag er det forbudt både å dele ut tobakksvarer gratis samt å reklamere for tobakksvarer. Swedish Match mener dette er tilstrekkelig for å unngå uønsket testing som kan skje som reklame.

Swedish Match mener at de regler som fins i dag er tilstrekkelige for å motvirke at testing gjennomføres i reklameøyemed.

Swedish Match foreslår derfor at departementet beholder dagens regulering.

Per i dag er det forbudt både å dele ut tobakksvarer gratis samt å reklamere for tobakksvarer. Swedish Match mener dette er tilstrekkelig for å unngå uønsket testing. Det er vanskelig å se for seg situasjoner hvor testing skal forekomme uten at det allerede er hindret via de gjeldene regler om forbudet for reklame eller gratis utdeling.

Swedish Match tester ikke sine produkter i Norge.

Swedish Match foreslår at departementet beholder dagens regulering.

5.4 Tobakksurrogater og tobakksimitasjoner

Swedish Match selger produktet Onico, som er et produkt uten tobakk eller nikotin. Det har ingen av de helseeffekter som man hevder at snus har, og det er et produkt som en del velger for å slutte med snus. Onico er ikke et produkt som er beregnet for barn og det er derfor helt uproblematisk at det presiseres at 18 års aldersgrense gjelder.

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

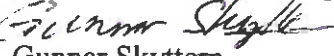
Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA

SWEDISH MATCH

Erfaringer fra det svenske markedet viser at Onico brukes som et sluttprodukt for de som ønsker å trappe ned eller kutte ut snus. Det fungerer ikke som et rekrutteringsprodukt. Swedish Match anser Onico som en annen kategori enn snus.

Det synes ikke naturlig at Onico omfattes av et eventuelt fremtidig importforbud og departementet oppfordres derfor til å tydeliggjøre definisjonen på dette punkt.

Med vennlig hilsen
For Swedish Match Norge

Gunnar Skyttern
Administrerende direktør

Divisjon Nordeuropa

Postadresse:
Postboks 6330 Etterstad
NO-0604 OSLO,
Norway

Besøksadresse:
Brynsalleen 4
NO-0667 OSLO

Telefon:
+47 22 72 72 40

Fax:
+47 22 72 72 41

Legal enhet:
Swedish Match Norge AS
Foretaksregisteret
Org.nr: NO 984 720 211 MVA